

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Απόφαση στις συνεδिकाσθείσες υποθέσεις C-154/15 Francisco Gutiérrez Naranjo κατά Cajasur Banco SAU, C-307/15 Ana María Palacios Martínez κατά Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA και C-308/15 Banco Popular Español SA κατά Emilio Irlés López και Teresa Torres Andreu

Η ισπανική νομολογία η οποία περιορίζει τα διαχρονικά αποτελέσματα της ακυρότητας των ρητρών «κατώτατου επιτοκίου», που περιέχονται στις συμβάσεις ενυπόθηκου δανείου στην Ισπανία, είναι ασύμβατη με το δίκαιο της Ένωσης

Ένας τέτοιος περιορισμός καθιστά την προστασία των καταναλωτών ελλιπή και ανεπαρκή οπότε δεν προκύπτει κατάλληλο και αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να παύσει η χρησιμοποίηση καταχρηστικών ρητρών

Στην Ισπανία, πολλοί ιδιώτες προσέφυγαν δικαστικώς κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ζητώντας να διαπιστωθεί ότι οι ρήτρες «κατώτατου επιτοκίου» οι οποίες περιέχονται στις συμβάσεις ενυπόθηκου δανείου που συνάπτονται με τους καταναλωτές είχαν καταχρηστικό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, δεν δέσμευαν τους καταναλωτές. Οι επίμαχες ρήτρες προβλέπουν ότι, ακόμη και αν το επιτόκιο υποχωρήσει κάτω από ένα συγκεκριμένο όριο (ή «κατώτατο όριο») οριζόμενο στη σύμβαση, ο καταναλωτής πρέπει να συνεχίσει να καταβάλλει τους ελάχιστους τόκους που αντιστοιχούν στο όριο αυτό χωρίς να έχει τη δυνατότητα να επωφεληθεί του χαμηλότερου από το εν λόγω όριο επιτοκίου.

Με απόφαση της 9ης Μαΐου 2013, το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία) έκρινε ως καταχρηστικές τις ρήτρες «κατώτατου επιτοκίου», δεδομένου ότι οι καταναλωτές δεν είχαν ενημερωθεί κατάλληλα σχετικά με το συνεπαγόμενο για αυτούς οικονομικό και νομικό βάρος λόγω των συγκεκριμένων ρητρών. Παρά ταύτα, το Tribunal Supremo αποφάσισε να περιορίσει τα διαχρονικά αποτελέσματα της κηρύξεως ακυρότητας των ρητρών αυτών, με αποτέλεσμα να παράγονται αποτελέσματα μόνο για το μέλλον, από της ημερομηνίας δημοσίευσής της αποφάσεως.

Καταναλωτές επηρεαζόμενοι από την εφαρμογή των ρητρών αυτών ζητούν τα ποσά που υποστηρίζουν ότι κατέβαλαν αχρεωστήτως στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από της ημερομηνίας συνάψεως των δανειακών τους συμβάσεων. Επιληφθέντα των αξιώσεων αυτών, το Juzgado de lo Mercantil nº 1 Granada (1ο εμποροδικείο Γρανάδας, Ισπανία) και το Audiencia Provincial de Alicante (περιφερειακό δικαστήριο Alicante, Ισπανία) ζητούν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν ο περιορισμός των περί επιστροφής αποτελεσμάτων της κηρύξεως ακυρότητας στην ημερομηνία δημοσίευσής της αποφάσεως του Tribunal Supremo είναι συμβατή με την οδηγία περί καταχρηστικών ρητρών¹, δεδομένου ότι, κατά την οδηγία αυτή, τέτοιες ρήτρες δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές.

Με τη σημερινή του απόφαση, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία περιορίζει χρονικώς τα περί επιστροφής αποτελέσματα που συνδέονται με τη κήρυξη ρήτρας ως καταχρηστικής μόνον στα ποσά που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως μετά τη δημοσίευση της δικαστικής αποφάσεως με την οποία διαπιστώθηκε η εν λόγω καταχρηστικότητα.

¹ Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ L 95, σ. 2).

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει καταρχάς ότι, σύμφωνα με την οδηγία, οι καταχρηστικές ρήτρες δεν πρέπει να δεσμεύουν τους καταναλωτές υπό τις προϋποθέσεις που τάσσει το δίκαιο των κρατών μελών, υπό τον όρο ότι τα κράτη μέλη προβλέπουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα προκειμένου να παύσει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών. Το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι ο εθνικός δικαστής πρέπει να αποκλείσει πλήρως την εφαρμογή των καταχρηστικών ρητρών ώστε να θεωρούνται ως ουδέποτε υπάρξασες και να μην παράγουν δεσμευτικά αποτελέσματα έναντι του καταναλωτή. **Η διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα πρέπει να καθιστά δυνατή την αποκατάσταση της καταστάσεως στην οποία θα τελούσε ο καταναλωτής ελλείψει της εν λόγω καταχρηστικής ρήτρας.** Κατά συνέπεια, η διαπίστωση της καταχρηστικότητας των ρητρών «κατώτατου επιτοκίου» πρέπει να καθιστά δυνατή την επιστροφή του οφέλους που αποκόμισε αχρεωστήτως ο επαγγελματίας εις βάρος του καταναλωτή.

Κατά το Δικαστήριο, το Tribunal Supremo είχε την ευχέρεια να κρίνει ότι η απόφασή του δεν επηρέαζε, για λόγους ασφάλειας δικαίου, τις υποθέσεις που είχαν κριθεί τελεσίδικα με προγενέστερες δικαστικές αποφάσεις. Συγκεκριμένα, το δίκαιο της Ένωσης δεν μπορεί να επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια να μην εφαρμόζουν τους εσωτερικούς δικονομικούς κανόνες.

Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της **θεμελιώδους υποχρεώσεως για ομοιόμορφη και γενική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης**, εναπόκειται μόνον στο Δικαστήριο να αποφασίζει ως προς τον περιορισμό τον οποίο πρέπει να επιφέρει στα διαχρονικά αποτελέσματα της ερμηνείας που αυτό δίνει σε κανόνα της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι οι όροι τους οποίους καθορίζουν οι εθνικές νομοθεσίες δεν πρέπει να θίγουν την προστασία των καταναλωτών που εγγυάται η οδηγία.

Ο περιορισμός των διαχρονικών αποτελεσμάτων της κηρύξεως ακυρότητας των ρητρών «κατώτατου επιτοκίου» στερεί από τους Ισπανούς καταναλωτές που συνήψαν σύμβαση ενυπόθηκου δανείου πριν από τη δημοσίευση της αποφάσεως του Tribunal Supremo του δικαιώματος για επιστροφή των ποσών που κατέβαλαν αχρεωστήτως στα τραπεζικά ιδρύματα. Αυτός ο **διαχρονικός περιορισμός συνεπάγεται, ως εκ τούτου, ελλιπή και ανεπαρκή προστασία των καταναλωτών που δεν συνιστά κατάλληλο και αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να παύσει, όπως επιτάσσει η οδηγία, η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών.**

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106